

dansk forord. Hun er tilsyneladende bange for at blive opfattet som en moraliserende slyngveninde og sympatisør med forfatteren og dennes politiske krav^{*)} om at sætte en stopper for markedsføring over for børn – og er da også fra andre sammenhænge kendt for at spise brød til og lade tingene køre deres glade gang bare folkeskolen tager sig af opbygning af børnenes modstandskraft i form af undervisning i mediekundskab, billed- og pornomodstandsgørende læsning osv (stakkels samspilsramte skole, der skal tage sig af så mange risikofaktorer, at der knapt bliver tid til at forbedre PISA-scoringerne).

Selv finder jeg Susan Linn's forskningsunderbyggede bekymringer meget relevante. Hendes bog minder på mange måder om Neill Postman's økologiske TV-kritik fra 1985, "Amusing Ourselves to Death" – f.ex. kunne afsnittet om "eatertainment" (maden skal være sjov!) udmærket bære en overskrift som "Branding Ourselves to Death" (for god ordens skyld: med død mente Postman kognitiv død eller "hjernerød").

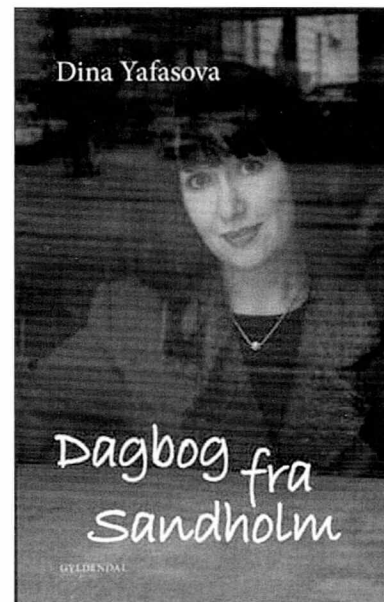
Susan Linn's bog er meget oplysende. Og selv om hendes tal og empiri er amerikansk, rammer den også den amerikaniserede udvikling her i landet, hvor ikke kun erhvervsliv men også regering jo gør det til en dyd at gå i takt med vort broderfolk på den anden side af Atlanten.

Der, hvor Susan Linn efter min mening kommer til kort, er hendes analytiske fixering på barndommen. Det er jo trods alt ikke børnene, der opdrager forældrene til at være super-shoppere. I spørgsmålet om hvad der kommer først, hønen eller ægget, må det alene af historiske grunde fastholdes, at det gør hønen altså. Hvis nogle af alle de ting Douglas Coupland så strålende tog op i den civilisationskritiske roman "Generation X", f.ex. at mindre kunne være en mulighed, blev realiseret af forældrene, ville

meget jo se anderledes ud også for børnene. Sagt på en anden måde, hvis Susan Linn havde tilsat bare et minimum marxistisk krydderi til hendes barndomsanalyser, ville kapitalismen og den forbrugende tingsliggjorte voksnes andel i analysen have fået mere plads. Og hendes forklaringsform ville have udvidet det teoretiske potentiale betydeligt.

*) Jeg kan godt li' Susan Linn's dobbeltspil som både emotionelt oprørt forældre OG vel-dokumenteret forsker. Hendes politiske kamp imod markedsføringen overfor børn har da også p.t. medvind i USA, hvor virksomhederne ikke mindst efter Enron-skandalen er meget obs på deres sociale profiler. Efter denne anmeldelse var skrevet, blev det f.ex. meddelt, at sodavandsfabrikanterne i USA havde indgået en aftale med forskellige fedme-bekæmpende grupper og netværk a la

dem Susan Linn er med i, således at 35 mio amerikanske skole- og gymnasieelever fremover ikke vil kunne købe hverken Coca-Cola, Pepsi Cola eller lignende sødmeprodukter på deres skoler og gymnasier.

Dina Yafasova:

Dagbog fra Sandholm.

Gyldendal, 2006.

328 sider. Kr. 269,-.

Dagbog fra Sandholm er en smukt fortalt, men også meget smertelig beskrivelse af dansk flygtningepolitik i øjenhøjde. Udgangspunktet er den usbekiske journalist Dina Yafasovas kamp for pressefrihed i sit hjemland. Ikke en strid om kejserens eller Muhammeds skæg, men en kamp om retten til en reel pressefrihed, der afdækker korruption og magtmissbrug. Dette resulterer i trusler, forfølgelse og direkte undertrykkelse. Til sidst vælger hun at flygte i natens mulm og mørke. Hendes mand, der støtter flugten, og to børn bliver forladt i hjemlandet, mens hun søger mod tryggere mål. Dina Yafasova søger et land, hvor hun tror, at hun kan finde forståelse og

Barbara Kruger: "I shop therefore I am".

Smertelig smuk dagbog

Anmeldelse af Preben Etwil

beskyttelse. I stedet udsættes hun for mistro, arrogance, ufølsomhed, chikane og nedværdigende sagsbehandling.

Stedet er Danmark – og flygtningelejren er Sandholm. Efter lang tid lykkedes det til sidst at få opholdstilladelse, men her slutter problemerne ikke. Et hårrejsende efterskrift viser, hvilke fortrædeligheder familien løber ind i, når den kommunale sagsbehandling ruller hele sit bureaukratiske væsen ud. Tortureksperten Inge Genefke skriver i et brev til kommunen: "Hvad torturbødderne i Usbekistan ikke opnåede med flere års trusler og tortur, har I i Værløse Kommune gennemført på få måneder: at nedbryde et idealistisk, stærkt og velbegavet menneske". Det lykkedes dog heldigvis ikke fuldt ud, men i bund og grund er denne sammenfatning hele dagbogens omdrejningspunkt.

Der er ikke tale om en kedelig optegnelse af dagbogsnotater i traditionel forstand, men om et nærmest litterært eller politisk-filosofisk bidrag skrevet over nogle daglige iagttagelser fra et flygtningeliv i Danmark. Baggrunden er godt nok fire tykke tætskrevne kladdehæfter, hvor den russiske litterære tradition med malende og indlevende beskrivelser ikke fornægter sig. Dette gør, at bogen både kan læses som et litterært værk og et stærkt indspark i flygtningedebatten. Ja, man fristes nærmest til at sige, at det er en smuk beskrivelse af de kyniske asylforhold, der eksisterer i dagens Danmark. Gennem dagbogsnotater og interview med de øvrige flygtninge tegnes et kras billede af hverdagen i flygtningelejren, med tidsmæssige flash-back til forfatterens usbekiske torturplageånder.

Bogen er en afslørende beskrivelse af Danmarks erklærede humanistiske holdning sat overfor de virkelige forhold, landet byder de personer, der søger landets beskyttelse.

En af bogens helt stærke sider, er de man-

ge stemningsbilleder af flygtningelivet som beskrives. Det, der mest kendetegner en flygtning, er frygten og usikkerheden: "Frygt. Frygt er kilden til ethvert helvede [...] Øjnene tilhørte mennesker – mennesker – der for ikke så længe siden, så sent som i går, havde nogen og ejet noget, men i dag ingen var og intet ejede – det eneste de havde tilbage, var selve det liv, de forskræmt og udmattede klyngede sig til".

Forhold man skulle forestille sig blev anderledes, når flygtningen nåede til Danmark, hvor sagsbehandling og forhør af flygtninge imidlertid er præget af mistænksomhed. Der er absolut ingen imødekommenhed. Man skal selv kunne bevise forfølgelsen i det land, man kommer fra.

Bogen beskriver som sagt de krænkelser flygtningene ustandseligt bliver udsat for, men Dina Yafasova er på den anden side heller ikke blind over for de platurer, der også findes i lejren. Hun helligere i sin bog faktisk et helt kapitel på dem – ikke alt der glimrer, er guld: "Sandholm er Babylon. Tilmed af værst tænkelige skuffe. Et smagløst miskmask, bikset sammen af alt hvad der lige har været for hånden – naturprodukter og surrogater, hvede og klinte. Ud over flygtningene (de rigtige) rummer lejren såkaldte flygtninge, som i virkeligheden er økonomiske migranter, der har forskanset sig her på stedet, gæstearbejdere, der har fundet et lunt sted at være, eller tilrejsende kriminelle, der har etableret sig for en kortere periode med det formål at stjæle mest muligt, mens de er her. Sandholmløjren er det flertydige land Oz. Træder man ind på dens domæne, kan man ikke bestille andet end at glo på snart den ene, snart den anden forklædning."

Til sidst lykkedes det for Dina Yafasova at opnå asyl i Danmark, men tro ikke at dette betød, at trængslernes tid var forbi. Slet ikke, nu begyndte kampen mod kommunens sagsbehandling og uforstående lokalpolitikere. Dette beskrives indgående i et slags efterskrift. Det er også herfra, at brevet fra Inge Genefke er hentet.